

naju še Iztok, skupaj gremo naprej in po dvesto metrih plezanja naletimo na ostanke višinskega tabora: razcefrani šotori, polomljene palice in posamezni kosi opreme, napol vklejeni v sneg in led. Marjan najde tri polne plinske bombice, ki so za nas dragoceno, saj smo svoje že pokurili. Spet počitek, nato pa prečimo desno v severno steno, v njena vršna ledišča.

Zaostajam za soplezalcema in občutek imam, da ne gre vse tako, kot bi moralo. Strašno sem zaspan, vsakih nekaj korakov se naslonim na cepin in že me zmanjka za nekaj sekund ali minut — tega nikdar ne vem. Dan se neopazno nagiba k večeru. Ko tako enkrat spet odprem oči, zagledam Šraufa — in prav vesel sem ga. Skupaj greva naprej, medtem ko sta Iztok in Marjan že v zadnjih metrih pod vrhom. Uspelo jima je! Tudi midva sva blizu, na 8000 metrih, le še dobrih 150 metrov imava pred seboj.

Toda že se spušča mrak in ko potegne še močnejši veter od zahoda, se ustaviva. Šrauf se hitro odloči: »Sestopil bom. Za vrh bo še prihodnje dni priložnost.« Gledam ga, ko se vrača in kljub nekoliko blodnim mislim občutim vso težo njegove odločitve. Morda je to zanj slovo od vrha Daulagirija, ki mu je posvetil sedem let trdega dela in naporov. Njegov vzpon v alpskem stilu prek južne stene leta 1981 bo ostal zapisan v himalajski zgodovini kot eno od največjih dejanj. Bo res moral odnehati tik pod vrhom, ki bi ga od vseh nas najbolj zaslužil?

Spet sem sam in vem, da ne smem izgubljati časa: treba bo poiskati Marjana in Iztoka, ki morata biti nekje v bližini, da bomo skupaj nekako prebili noč. Onadva imata bivak vrečo, medtem ko si sam s kuhalnikom ne morem prav dosti pomagati.

Noč je svetla, srebrni led daleč naokoli prekinjajo le črne zareze ledeniških razpok, zgoraj pa se skalnati vršni greben jasno odraža od zvezdnatega neba. Toda vse iskanje in klicanje je zaman: kot da sta se vdrla v zemljo. Ko mi postane jasno, da to nima več smisla, se brez velikega razmišljanja in odločanja spravim v najbližjo razpoko. Nekoliko tesna je, vendar se mi zdi, da je notri precej topleje — zunaj mora biti okrog -40°C — in skoraj isti trenutek že spim.

Ponoči sanjam, da me nekdo vleče za noge v razpoko in sredi te mōre se zbudim. Luna je še vedno na nebu, le da je zdaj na zahodu. Prvi trenutek se ne morem niti premakniti; zadelen sem s snegom in roke imam v žepih, debele puhaste rokavice pa so zasute poleg mene. Ničesar se ne spomnim. Počasi skupaj z zavestjo, kaj se pravzaprav dogaja, prihaja tudi kri v otrple noge — in to hudičevo boli. Po nekaj minutah se le spravim iz ledenega prenočišča. Vrh je spet neskon-

no daleč, moj cilj je zdaj rdeči šotorček nekje daleč spodaj.

Še vedno je temno in po dobri uri sestopa ugotovim, da sem zašel prenizko, v strme plošče iz črnega ledu. Nimam moči, da bi se vrnil navzgor, prečim levo v strmino in lepo prosim dereze, da se ne bi snele še enkrat, ker bi bil to konec; tukaj si jih ne bi mogel pripeti nazaj.

Navzdol gre potem vse zelo lahko. Nastaja nov sončen dan in pojutrišnjem bova s Šraufom poskusila še enkrat.

Teden dni kasneje spet sedimo v Larjung Lodgeju, kjer pestujem nekoliko pomrznjene prste. Daulagiri nas je z orkanskim vetrom in novim snegom pregnal v dolino — da ne bi kdo pozabil, da je med največji in najtežji.

NEKAJ UTRINKOV
Z ZIMSKE ODPRAVE NA DAULAGIRI

TUDI TO JE HIMALAJA

IZTOK TOMAZIN

Da, tudi to je Himalaja,

— da sem zadnji mesec pred odhodom več noči zapored dežuren v zdravstvenem domu, ko pa se zdani, neprespan odhitim čistit okna za krvavo potrebne denarje, ki jih bo na koncu kljub vsemu premalo; ko se spet znoči, se zakopljem v knjige in ko se naslednjič zdani, na težkem motorju in s padalom v nahrbtniku drvim v Julijce. Naslednji dan zgodaj zjutraj bom začel nov teden, izpolnjen z delom, študijem, treningi;

— da je med redkimi prijetnimi občutki ob tokratnem odhodu na odpravo tudi spomin na zadnje dni v ordinaciji, ko so me moje najstarejše bolnice zaskrbljeno spraševale, če imamo dovolj dobrih oblačil in opreme za himalajski mraz. Ko sem grenko odkimal, so mi ponujale volnene rokavice, nogavice in še kaj, jaz pa sem vedel, da me bo toplota tega lepega spomina grela bolj kot obleka, ki jo nosim s seboj;

— da zaspan, utrujen in zagrenjen sedim v letalu in prvič doslej ne uživam v nežnih barvah sončnega vzhoda nekje nad Indijskim oceanom, ker me žrejo misli o slabi opremi, pomanjkljivi obleki in mrazu zimske Himalaje;

— da je Daulagiri tako nepopisno lep in mogočen, od koderkoli ga pogledaš, da veš, da boš nekoč moral stati na njegovem vrhu ali pa boš moral vse življenje trpeti bolečino neizpolnjene želje — in da so take vsaj še nekatere druge gore;

— da teden dni pred odločilnim vzponom na vrh sam sredi pustih pobočij Dampuss Peaka že drugi dan brez hrane in vode še vedno vsako uro praznim črevesje, izčrpan in izsušen razmišljam o amebah in podobni golazni, ki me je oropala moči in telesne teže in mi skoraj zanesljivo požrla vse možnosti vzpona na Daulagiri; obenem z motnimi očmi opazujem trikotno vršno piramido Daulagirija, našo Belo goro, ki se mi bolnemu in skoraj deset kilogramov lažjemu zdi tako nedosegljivo daleč kot še nikoli doslej nobena druga gora;

— da Daulagirijev Ledeni slap, ki je pokopal že precej nesrečnih alpinistov, nam pa pred dvema letoma poklonil nekaj rojstnih dnevo in mnoge ure morečega strahu, tudi tokrat miruje ter nas pusti živeti in se vzpenjati v višave Bele gore;

— da se do kraja izčrpan, prepojen z mislimi o skorajšnjem koncu in porazu, vlečem za Marjanom, ki mu gre odlično, tja nekam proti višini osem tisoč metrov, in se sprašujem, zakaj sem moral pred dnevi zboleti in zaradi tega že vnaprej izgubiti vrh; potem pa Marjan nenadoma obnemore in se ustavi, stroj mojega izmozgane telesa pa ga prehiti in se še kar naprej poganja navzgor proti vrhu Daulagirija, pravzaprav vse hitreje, tako kot se vse bolj razplamteva zatirana velika želja, ki se sedaj mora izpolniti;

— da držim na vrhu Daulagirija samo nekaj sekund, ker bi me drugače odpihnil orkanski veter, tik pod vrhom pa se zakopljem med skale, usiham v peklenškem mrazu in pomanjkanju kisika in skoraj pol ure čakam Marjana — ker je ena od redkih misli, ki se še sprehajajo po otopenih možganih, da morava biti skupaj na mestu izpolnitve najine velike želje;

— da se po uspešnem vzponu na vrh, ki naj bi bil vrhunec vsega lepega in težkega, prične dramatičen sestop v najbolj nori noči, ko se izgubim v vrtincu fantastičnih doživetij, usodnih spoznanj in skoraj usodnih odločitev; sestop v noči polne lune, ko v ledenem siju mesečine pod hromečim bremenom izčrpanosti skoraj prestopim mejo sanj in resničnosti, izza katere ni vrnitve;

— da imam pri sedemindvajsetih glas stoletnika na smrtni postelji, kot napol v šali pravi Šrauf, ko se dan po sestopu z vrha z razbolelim in izsušenim grlom, v katerega se ob vsaki izgovorjeni besedi zadere tisoče iglic, poskušam pogovarjati s prijatelji;

— da moraš biti pred vzponom nad osem tisoč metrov višine najmanj teden dni šest tisoč ali več metrov visoko, da se zado- stno aklimatiziraš. Jaz pa sem bil zaradi bolezni le uro in pol šest tisoč metrov visoko, pa sem štirinajst dni pozneje vseeno pripežal na vrh Daulagirija in spet spoznal, da je še mnogo tega, kar se — na srečo — ne more predvideti in izračunati, kar

To ni samo hoja, to je pravo plezanje — ne samo v snegu in ledu, ampak tudi v skali

Vse foto: Stane Belak

se še vedno izmika spoznanjem medicinske in športne znanosti;

— da takoj po dvodnevem sestopu z vrha v bazni tabor z Marjanom zgrmiva po tleh in se dve uri ne dvigneva, le pijevo, vzdihujeva in poskuša jesti; jaz pa kljub temu že nekajkrat pogledam na nasprotno stran doline Kali Gandaki, v zahodno steno Annapurne. Hrepenenje se nikdar ne ozira na izmučeno telo, nori ples želja se vrti naprej v prihodnost;

— da Šrauf, ki mu vsi tako zelo privoščimo in želimo, da bi skupaj z nami stal na vrhu Daulagirija, izčrpan in zagrenjen strmi v goro, za katero je živel toliko let, kot bi ne mogel doumeti, da vse želje, sposobnosti, vložen trud in trpljenje spet niso bili zadosti;

— da sem dan po sestopu v bazni tabor še vedno zaspan in utrujen kot le malo- krat doslej, pa vendar dolgo v noč bedim in razmišljam. V sosednjem šotoru leži Pavle in vdihava kisik iz jeklenke. Prijatelj nisem strašil, samo zabičal sem jim, da me morajo takoj poklicati, če se mu bo samo malo poslabšalo. Dolgo ostajam buden, skrbijo me nevarne možnosti razvoja bolezni, pomirja me zavest, da dobro vem, kako bom ukrepal;

— da mi je kakšen zloben zavistnež pred odhodom v Himalajo po ovinkih namignil, naj raje ostanem doma in se posvečam delu, jaz pa poznam toliko različnih poti do izpolnjevanja sanj, toliko poti, po katerih je tako zelo težko stopati naenkrat. Kot vedno na vsako odpravo tudi na Daulagiri vzamem s seboj knjige; ko prijatelji počivajo, študiram, da bi čimbolje izkoristil dragoceni čas; skrbim me za moje paciente, zato po osvojenem vrhu kljub vsem lepotam Himalaje komaj čakam, da se vrnem in pričem delati;

— da kljub neugodnemu vetru skočim s padalom in po tridesetih sekundah premetavanja v zračnih vrtincih srečno pristanem ob šotorih baznega tabora z edino mislijo: »Dovolj je bilo!« — Padalske želje pa so bile mnogo večje: počakati bodo morale na nove priložnosti;

— da med vračanjem domov na letališču v Amsterdamu spoznam simpatični Škotinji, ki še nikoli v življenju nista slišali za Himalajo. Sprva sem presenečen, skoraj ogorčen, ko pa jima pripovedujem, kako je bilo na Daulagiriji, se mi zazdi, da sem jima odkril nov, nepoznan, čudovit svet. Z zadoščenjem poslušam vzklike presenečenja, opazujem v zanimanju razprte oči, začetim pristno navdušenje in občudovanje;

— da je pred odhodom v Himalajo, ko se cilj zdi nedosegljiv, drag, nevaren in nesmiseln, veliko vrat zaprtih in nihče noče slišati trkanja nanje, ko pa je cilj dosežen in se zablešči v luči velikega uspeha, se tudi nekatera od teh vrat na stežaj odpro, skozi se stegujejo roke in hitijo čestitati;

— da se z vrha Daulagirija vidi neizmerno morje visokih belih gora, ki so vse vredne občudovanja, najlepših želja in velikih dejanj; da je gorá še mnogo, mnogo več kot zmorejo dojeti oči. Edinole želje zvesto sledijo možnemu; resničnost, najsi je še tako lepa in uspešna, pa skoraj vedno caplja daleč, daleč zadaj — v Himalaji ali kjerkoli drugje...

ZAGREBČANI PRVI NA 7743 METROV VISOKEM HIMALAJSKEM VRHU

PREPLEZANA DEVIŠKA VELIKANKA

Enajsti november lanskega leta bo z velikimi črkami zapisan v zgodovini jugoslovanskega in še predvsem hrvaškega in zagrebskega alpinizma. Ta dan sta Boris Kovačević, 29, iz Sarajeva, in Branko Puzak, 30, iz Zagreba, kot prva človeka, odkar svet stoji, stopila na drugo do takrat najvišjo še neosvojeno goro na svetu, na 7743 metrov visoki Ngozumba Kangu II. Dva dni pozneje sta isti podvig opravila še Edin Alikalfić, 27, in Davor Butković, 33.

Vsi štirje so bili člani četrte odprave Planinske zveze Zagreba, ki je štela petnajst članov. To je bila najmočnejša ekipa, ki so jo ta čas lahko zbrali v Zagrebu, saj je imelo kar enajst članov že himalajske izkušnje.

Odprava je prispela v glavno mesto Nepala Katmandu 25. septembra in 1. oktobra, iz nepalske prestolnice pa je odšla proti gori 28. septembra in druga skupina šest dni pozneje. Dne 15. oktobra so na višini 5200 metrov postavili bazni tabor na robni moreni ledenika Lungsamp. Ker je bil sestop s pobočja gore na ledenik izredno zahteven, so že takoj v začetku postavili improvizirano žičnico: pritrdili so dvesto metrov vrvi in po njej potem ves čas prevažali tovore. Sedem kilometrov dalje, na drugi strani ledenika Ngozumba, so zaradi izrednih razdalj potem postavili še tako imenovani tabor ABC ali pomožno bazo, ki je bila na višini 5350 metrov.

Potem se je začelo slabo vreme. Do 20. oktobra, ko se je neurje nekoliko umirilo, je v baznem taboru zapadlo poldrugi meter snega. Kljub temu so fantje delali in že dva dni pozneje postavili prvi višinski tabor na višini 5950 metrov ter pritrdili 200 metrov vrvi v predelu, kjer so bile težave okoli četrte stopnje. Lepo vreme se je potem sicer nadaljevalo, toda globok

sneg, predvsem pa močan veter sta alpiniste močno ovirala. Tako so lahko dvojko na višini 6500 metrov postavili šele 2. novembra.

Od tedaj dalje se je vse odvijalo zelo hitro. Pet dni pozneje so postavili tretji višinski tabor na višini 6950 metrov in 10. novembra sta Kovačević in Puzak začela zaključni naskok.

Pot je bila težavna, velika ovira so bile ledeniške razpoke pod vršno steno, vse skupaj pa je še otežil mehak sneg na trdem ledu, ki je imel nagib 50 do 55 in celo 65 stopinj. Toda do večera sta se alpinista le vzpela do višine 7200 metrov in zmogla postaviti še zasilni tabor.

Naslednji dan sta že ob pol osmih zjutraj odšla na zadnji del prvenstvenega vzpona in ob štirih popoldne stopila na teme 7743 metrov visoke deviške gore, na srednji vrh Ngozumba Kanga, ki ga imenujejo tudi Ngozumba Kang II. Še isti dan sta srečno prišla do četrtega višinskega tabora in se nato vrnili v bazni tabor.

Dne 13. novembra sta isto pot opravila še Alikalfić in Butković, Branko Ognančević, 39, pa je moral odnehati 250 metrov pod vrhom.

Drugi člani odprave, tisti, ki takrat še niso odšli v Katmandu, so medtem že praznili višinske in bazni tabor ter pripravljali tovore, decembra pa so se vrnili v domovino.

Jugoslovanska smer na Ngozumba Kang II je po računih njenih avtorjev dolga 17,2 kilometra in je ponovno utrdila ugled jugoslovanskega alpinizma v svetu. Od 55 odprav, kolikor jih je lansko jesen poskušalo v nepalski Himalaji, je bilo, kot kaže, uspešnih le 14, večina med njimi pa pred nastopom slabega vremena.

To je bila sicer četrta zagrebska alpinistična odprava, vse razen prve pa so se